

3-STEGS HÅLLBARHETSBEDÖMNING FÖR SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG (SME)

MAJ 2021

VAD ÄR EN 3-STEGS HÅLLBARHETSBEDÖMNING?

Många små och medelstora företag är upptagna med den dagliga driften av verksamheten. Det kan upplevas överväldigande för dessa företag att prioritera verksamhetens hållbara omställning.

Denna checklista för hållbarhetsbedömning hjälper redovisningskonsulter för små och medelstora företag att stötta sina kunder med att bygga upp sin hållbarhetsprofil. Detta kan vara det första steget för att möjliggöra en smidigare övergång till mer hållbara affärsmodeller och omvandla dessa utmaningar till nya möjligheter.

Denna checklista är en uppföljning av vår (läs Accountancy Europes) publikation [SME management: sustainability \(2020\)](#). Vi uppmuntrar användarna att anpassa den i enlighet med framväxande hållbarhetsrelaterad utveckling, marknadsaktörers och offentliga myndigheters förväntningar samt varierande behov hos små och medelstora företag.¹

VARFÖR ÄR HÅLLBARHET VIKTIGT FÖR SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG?

Små och medelstora företag är avgörande för övergången till en mer hållbar ekonomi. De utsätts för yttre påtryckningar för att anpassa sig till effekterna av ett förändrat klimat och till miljöförstöring, men också från externa intressenter (t.ex. banker, parter i leveranskedjan, offentliga myndigheter).

Det finns flera fördelar för små och medelstora företag att integrera hållbarhet i sin affärsmodell och planering (se mer i vårt [dokument](#)):

- proaktivt hantera positiva och negativa samhällsliga och miljömässiga effekter som genereras av verksamheten
- attrahera kapital och finansiering
- minska affärskostnaderna med mer hållbara arbetssätt och affärer
- säkerställa succession av verksamheten genom att stärka företagets långsiktiga motståndskraft, vilket gör den redo för nästa generation och ökar verksamhetens slutliga försäljningsvärde
- förbättra varumärket, vilket är särskilt viktigt för verksamheter som är konsumentinriktade
- expandera verksamheten, kundkretsen och tjänsteerbjudandet

Det är också mycket viktigt för små och medelstora företag och deras redovisningskonsulter att förbereda sig inför de förfrågningar om hållbarhetsupplysningar som företaget står inför. Dessa förfrågningar kan komma från större parter i leveranskedjan som efterfrågar att företaget tillhandahåller hållbarhetsinformation om verksamheten, från banker och investerare som villkor för finansiering, eller till och med från offentliga myndigheter i upphandlingsansökningar. EU:s regulatoriska krav eller nationellt gällande lagstiftning kring hållbarhetsinformation och tillbörlig aktsamhet i leverantörskedjan kanske inte är obligatorisk för alla små och medelstora företag. Men de kan förvänta sig att dessa krav kommer att sippra ner på dem.

¹ Till exempel, för att anpassa sig till EU:s direktiv om hållbarhetsredovisning för företag och lagstiftningen om tillbörlig aktsamhet i leveranskedjan, särskilt i den utsträckning de gäller för vissa kategorier av små och medelstora företag.

HUR KOMMER HÅLLBARHETSBEDÖMNINGEN ATT HJÄLPA?

Denna checklista syftar till att hjälpa redovisningskonsulter att hjälpa små och medelstora företag att ta de första stegen mot att bygga upp deras hållbarhetsmognad. Redovisningskonsulter bör använda den för att stimulera och strukturera en dialog med sina SME-kunder.

Denna bedömning kommer att bygga en hållbarhetsprofil för verksamheten och möjliggöra:

- redovisningskonsulten att ge råd och hjälpa till att införa nya kontroller och organisatoriska förändringar som underlättar övervakningen av hållbarhetsfaktorer som är specifika för verksamheten
- samla in relevant hållbarhetsinformation för att vägleda små och medelstora företagsägares-/ledares beslut, och så småningom rapportera det till externa intressenter
- att identifiera områden, där relevant hållbarhetsinformation om verksamheten för närvarande inte finns tillgänglig, men som kommer att behöva tas fram/vidareutvecklas

3-STEGS HÅLLBARHETSBEDÖMNING

STEG 1 – BYGG FÖRETAGSPROFILEN

Kartläggning av hållbarhetsprofilen börjar med att förstå företagets affärsmodell, värdeskapandeprocess- och aktivitetstyper. Detta säkerställer ett företagsspecifikt och anpassat tillvägagångssätt i ett möjligt senare steg för hållbarhetsrapportering och att alltför stora arbetsbördor undviks.

- Som ett första steg bör redovisningskonsulten och företaget tillsammans samla in och dokumentera följande information:
- företagsstorlek (mikro, litet eller stort, till exempel på grundval av den europeiska kommissionens [SME-definition](#))
- ekonomisk sektor och affärsmodell t.ex. inkomstkällor, kundbas, produkter och finansieringsinformation
- relation till och grad av beroende av banker²
- redan tillgängliga uppgifter om hållbarhet (ESG) och ekonomiska effekter, till exempel energiförbrukning, balans i könsfördelning i ledande befattningar, soliditet
- Företagens kunskap om och deltagande i nationella och frivilliga initiativ som är specifika för verksamhetssektorn (t.ex. klimatlagar, sektorsavtal för att rikta in sig på Parisavtalets mål, hållbara företagscertifikat)
- graden av anpassning av verksamheten till [EU:s gröna taxonomiförordning](#)
- verksamhetens position inom leverantörskedjan, nyckelkunder och leverantörer, deras lokalisering (t.ex. inom-/utanför EU, stabila/instabila regioner)

² Detta är viktigt för att vara medveten om hur sannolikt det är att små och medelstora företag får hållbarhetsrelaterade förfrågningar från sina banker och sedan förbereder sig utifrån detta.

STEG 2 – GENOMFÖR EN HÅLLBARHETSKARTLÄGGNING

Hållbarhetskartläggning börjar med att identifiera möjliga hållbarhetsrisker och sårbarheter. Huvudsyftet med riskbedömningen är att ge de små och medelstora företagsägares-/ledares information om företagets affärsrisker som gör det möjligt för dem att fatta beslut om en hållbar omställning. Det kommer att också göra det möjligt att identifiera var tillräcklig information för en riskanalys kan saknas, vilket indikerar att ytterligare arbete med att hitta eller generera denna information kommer att behövas.

Tabellen nedan innehåller indikatorer på nyckelämnen som redovisningskonsulten kan diskutera med små och medelstora företag.

	Risktyp	Inneboende risk A	Finansiell risk B	Kontrollrisk C	Övergripande risk A+B+C	Kommentar
MILJÖ	Koldioxidavtryck ³					
	Energianvändning ⁴					
	Miljöskador ⁵					
	Avfall ⁶					
	Resurs- och råvaruanvändning ⁷					
	Produktens livscykel					
	Vattenanvändning					
	Strandsatta tillgångar (stranded assets)					
SOCIALT	Produktsäkerhet, återvinningsbarhet och kvalitet					
	Medarbetarrelationer och engagemang ⁸					
	Hälsa och säkerhet på arbetsplatsen					
	Arbetsvillkor ⁹					
	Mänskliga rättigheter och modernt slaveri					
	Bedrägeri, korruption och penningtvätt					
	Cybersäkerhet					
	Data privacy and protection ¹⁰					
STYRNING	Ledningsstruktur och styrning ¹¹					
	Nyckelpersonsfrågor ¹²					
	Leverantörer ¹³					
	Externa aktieägare					
	Ägande					
	Huvudsakliga finansieringskällor					
	Eventuella ytterligare kundspecifika riskområden					

³ inkl. utsläpp av växthusgaser

⁴ inkl. energiförbrukning, typ av energi som används

⁵ inkl. förorening, luftföroreningar och toxiner

⁶ inkl. minskning och återvinning av avfall

⁷ inkl. beroende av knappa naturliga resurser och råvaror, resursbevarande, användning av förnybara energikällor

⁸ inkl. typer av anställningsavtal

⁹ regelbunden och öppen kommunikation, flexibla arbetsscheman, levnadslön

¹⁰ inkl. hantering och säkrande av data från kunder, affärspartners.

¹¹ inkl. könsfördelning

¹² inkl. inkommande yngre generation, successionsplanering

¹³ kriterier för urval och kontroll av leverantörer, hållbarhetsinformation tillhandahållen av leverantörer

HUR FYLLER MAN I TABELLEN?

Befintlig information och tillgängliga resurser

Tabellen bör i så lång utsträckning som möjligt fyllas i med information som redan är tillgänglig. Företaget och redovisningskonsulten bör också ta hänsyn till tidigare åtgärder som vidtagits inom ramen för befintliga nationella krav och EU-krav¹⁴.

Svårigheter att fylla i vissa delar kan tyda på att viktig hållbarhetsinformation saknas. I sådana fall kan redovisningskonsulten vända sig till specialister i sitt nätverk eller förlita sig på befintliga resurser för att fylla i avsnitt, t.ex. den kanadensiska regeringens [färdplan för hållbarhet för SME](#). [B-Impact Assessment tool](#) eller Ecopreneurs [Circularity Check](#). Landsspecifika verktyg finns också tillgängliga t.ex. [Dansk klimatkompass](#).¹⁵

Verksamhetsspecifikationer och storlek

Överväg relevans och väsentlighet i varje post för den aktuella verksamheten och sektorn. Till exempel, för en mikroverksamhet med låg risk med en ägare och en anställd, kanske det inte är relevant att fylla i alla avsnitt. När ett avsnitt inte fylls i bör skälen till detta anges i kommentarrutan.

Tänk på relevans och väsentlighet i varje post för just detta företag och sektor.

Riskkategorier

I tabellen bör risken bedömas utifrån tre faktorer:

- Inneboende risk¹⁶ (A) för affärsmodellen/sektorn – klass 1 för låg risk att orsaka eller påverkas av hållbarhetsfaktorer till klass 3 för hög risk, t.ex. energiintensiva industrier eller de som är beroende av knappa resurser. Inneboende risker kan vara interna, komma från leveranskedjan eller vara externa för verksamheten.
- Finansiell risk¹⁷ (B) för att bedöma riskelementets ekonomiska påverkan – klass 1 för minimala potentiella konsekvenser till klass 3 för existentiella potentiella konsekvenser
- Kontrollrisk (C) för att bedöma befintliga åtgärder för att hantera risk - klass 1 för starka formella kontroller som regelbundet ses över och testas, klass 2 för informella men effektiva, väl kommunicerade kontroller, klass 3 för inga befintliga interna kontroller.

Riskbedömning

En total riskpoäng på 8-9 innebär en **kritisk risk** som bör hanteras omedelbart. Risker med lägre bedömda poäng bör hanteras i tur och ordning efter bedömd allvarlighet, innebärande från **hög risk** vid ett totalt poängintervall på 5-7 ner till **låg risk** på 3-4.

Vilka typer av åtgärder som ska vidtas beror på den specifika risktypen och verksamhetens förutsättningar. Målsättningen bör vara att så snart som möjligt etablera regelbundet granskade och testade formella kontroller. Åtgärder som vidtas för att hantera de identifierade riskerna bör därmed leda till en lägre riskpoäng.

Eftersom poängsättningen kommer att baseras på redovisningskonsultens och företagets bedömning, bör den inte betraktas som objektiv. För att förbättra bedömningens träffsäkerhet bör redovisningskonsulten överväga att utnyttja sina professionella nätverk för att rådgöra med specialister på området om den riskbedömning de har kommit fram till.

¹⁴ Till exempel artikel [9.1 c d i direktiv \(89/391/EEG\)](#) om införande av åtgärder för att främja förbättringar av säkerheten och hälsa för arbetstagare på arbetsplatsen

¹⁵ FAR.se uppdateras löpande med vägledning och information, se [Hållbarhet | FAR](#)

¹⁶ Den inneboende riskanalysen bör konsekvent också ta hänsyn till regleringsåtgärder eller rättstvister som rör hållbarhetsproblem, såväl som potentiella ryktesrisker

¹⁷ Den finansiella riskanalysen bör också ta hänsyn till alternativkostnader – dvs. missade möjligheter som kunde ha lett till potentiella intäkts- och kostnadsbesparingar. Till exempel kan en energiintensiv affärsmodell spara pengar på lång sikt genom att byta till effektivare tillverkningsprocess eller maskiner.

STEP 3 – ÖVERVAKA, FÖRBÄTTRA OCH TA FÖRSTA STEG MOT RAPPORTERING

För varje post som i riskbedömningen anges vara av **kritisk** eller **hög** relevans för verksamheten, med början i de högst klassade kritiska riskerna, bör redovisningskonsulten ge råd och hjälpa verksamheten att:

- genomföra en SWOT-analys för verksamheten
- besluta om förbättringsmål
- definiera nyckeltalen för att uppnå dessa mål
- sätta upp övervakningsprocesser

Detta kommer att göra det möjligt att följa framsteg och samla in information som är relevant för företagsägares-/ledares beslutsfattande och slutligen för externt offentliggörande.

Efter att ha täckt in alla kritiska områden och högriskområden bör redovisningskonsulten hjälpa företaget att ta de första stegen mot extern rapportering av de identifierade hållbarhetsfrågorna. Redovisningskonsulten bör uppmana företaget att reflektera över vad som är relevant att rapportera, varför, hur och till vem.

För att uppnå detta bör redovisningskonsulten diskutera med och råda företagsägare-/ledare att:

- presentera *sin förståelse* för målen för hållbar utveckling (SDGer) och hur företaget kan bidra till att uppnå dem
- presentera *sina resultat* med hänvisning till indikatorer och mål för hållbar utveckling, och hur de bidrar till (o)hållbarhet
- beskriva hur hållbarhetsområden relaterar till deras *långsiktiga verksamhetsstrategi*, risker och affärsmöjligheter, inklusive områden i leveranskedjan
- beskriva och kartlägga de intressenter som de anser sig vara ansvariga för
- ta hänsyn till aktuella ämnen och frågor som de anser utgör betydande risker för deras organisation och verksamhetsområde, med utgångspunkt i resultaten av steg 2 ovan
- beakta hållbarhetseffekterna inom och utanför organisationen. Täcka och prioritera all relevant information på grundval av väsentlighetsprincipen
- inte utelämna information som påverkar eller behövs för intressentbedömningar eller beslut, eller som återspeglar betydande ESG-effekter

Små och medelstora företag representerar den lokala ekonomin. För de flesta europeiska kooperativa banker är de den viktigaste kundgruppen. Särskilt på lokal nivå är det där omställningen till en mer hållbar ekonomi måste ske. För att styra sina företag mot hållbarhet på rätt sätt behöver entreprenörer en tydlig bild av företagets ESG-resultat, såväl som deras ekonomiska situation. Och bankerna kräver att kundernas ESG-data uppfyller kraven på hållbarhetsrapportering och hanterar riskerna i låneportföljen på ett korrekt sätt. Det är därför viktigt att tillhandahålla lämpliga verktyg för små och medelstora företag, realistiska och praktiska lösningar som kan tillämpas på ett frivilligt, balanserat och proportionerligt sätt. Att införa komplicerade, kostsamma pålagor måste undvikas. Enbart på detta sätt kan vi få med oss små och medelstora företag på resan mot en hållbar ekonomi. Vi är övertygade om att checklistan kommer att vara användbar i detta avseende. EACB:s medlemmar bidrog tacksamt med expertis och synpunkter genom processen."

Nina Schindler, CEO för EACB

This publication is the translation of a document originally published by Accountancy Europe on 12th of May 2021, entitled 3-step sustainability assessment for SMEs.

The translation has been prepared under the full responsibility of FAR. Accountancy Europe bears no responsibility for the content of the document or for the accuracy of the translation. In case of doubt the reader should refer to the original English version that can be downloaded free of charge from the Accountancy Europe website: [3-step sustainability assessment for SMEs - Accountancy Europe](#)

Accountancy Europe documents may not be reproduced, in total or in part, in the original language or in translation, without the prior written consent of Accountancy Europe info@accountancyeurope.eu

ANSVARSRISKFRISKIVNING: Accountancy Europe gör allt för att säkerställa, men kan inte garantera, att informationen i denna publikation är korrekt och vi kan inte ta något ansvar i förhållande till denna information. Vi uppmuntrar spridning av denna publikation, om vi som källan till materialet och det finns en hyperlänk som hänvisar till vårt ursprungliga innehåll. Om du vill reproducera eller översätta den här publikationen, skicka en begäran till info@accountancyeurope.eu.